Poštnina plačana v gotovini

Posamezna številka stane 1.— din

SLOVENSKI DELAVEC

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, ČOPOVA 1 - DELAVSKA ZBORNICA - TELEFON ŠT.: 35—29 - POŠT. ČEK. RAČUN ŠT. 17.548 - NAROČNINA: ZA ČLANE ZZD 2.— DIN MESEČNO - (24.- DIN LETNO) — ZA DRUGE NAROČNIKE 3.— DIN MESEČNO (36.— DIN LETNO) - CENE OGLASOM PO DOGOVORU - LIST IZHAJA VSAKO SOBOTO

LETO I. LJUBLJANA, SOBOTA, DNE 4. DECEMBRA 1937. ŠTEV. 8

BREZMADEŽNA IN DELAVSTVO

Verski nauk o brezmadežnem spočetju stoji kot mogočen svetilnik v naših dneh. Žal, da premnogim zaman sveti, ker sovražijo luč. In vendar — kako prijetno svetlobo razliva ravno ta resnica na nas — kot dih poezije plava nad našim, večkrat tako prozaičnem življenjem. Vsem hoče prinesti luč, svetiti v naših družinah, pa tudi v javnem življenju: delavcem v raznovrstnih poklicih. Kako nujno je ravno njim ta luč potrebna: saj oni predvsem žive sredi veletoka odpada od Boga.

Boj proti resnici

Bije se boj proti resnici: prav nič ni sram naših nasprotnikov na lepem se zmisliti laž in to še s pričami potrditi. Pravil je delavec, da so ga napadli: »Ti si to in to rekel; ta-le je pa priča, in ti si ga tudi slišal, kaj ne?« Obdolženi strmi in gleda ... (faktum).

To so otroci očeta laži, katerega verni pomočniki so. Samo, da na ta način ne bodo ustvarili raja na zemlji.

Luč

Tu poglejmo Njo, ki je sedež modrosti, Njo, ki je dala svetu Resnico in Luč. Ker so se sovražniki Cerkve obrnili od Nje, so zato zgubili oboje: resnico in luč. Vendar jih Ona ne sovraži. Njeno dobrotno srce bi rado vse rešilo; Ona se bori le proti zmoti, proti zlu, ki duše zastruplja in kar hoče doseči, je kraljestvo Kristusovo v dušah in srcih. To je boj, ki je zasidran že v Njenem bistvu, boj med lučjo in temo. Saj je Ona vzhajajoča jutranja zarja, ki je dala človeštvu sonce pravice. Njo si mora izbrati delavec za svoj vzor, če hoče dosledno korakati po ravni poti.

Tri stvari

Za to doslednost bo treba treh stvari: vere, močne kakor skala, življenja, uravnanega po njej, in čistega srca. Če bo hotel bojevati uspešen boj, bo treba misliti predvsem na lastno prerojenje. Ne zadostuje samo govorjenje in vpitje, treba je najprej reforme pri sebi!

Med ranami in boleznimi družbe je najbolj težka tista, ki bi ji rekli pomanjkanje živega katoličanstva. Za milijone katolikov lahko trdimo, da so danes le še katoliki po imenu, ker so popolnoma pod vplivom javnega mnenja.

Javno mnenje je namreč brezversko, mnogokrat izrazito protiversko. Pod tem javnim mnenjem kloni danes družba, zlasti inteligenca. Kako pomagati? Če bomo hoteli kaj doseči v družbi in ji koristiti — tu je posebno za delavca obširno polje — bomo morali zajemati iz sebe. Česar pa sam nimaš, kako boš drugim dal? Treba je torej lastne reforme: težka je, — le močne narave se morejo dvigniti nad okolje.

Zaupanje

Neomajen bodi pogled na Brezmadežno! Ona je poroštvo naše zmage! Z zmago pa pride sreča in veselje. Marijino češčenje je imelo vselej značaj radostnega, srečnega, svetlega zaupanja. Zato Mariji vse naše zaupanje Nihče ne sme biti do Nje samo indiferenten! Zdi se mi, kakor da misliš: pobožnost do Matere božje gre vendarle predaleč, da pravzaprav ni za fanta, moža, delavca?

Sentimentalnost?

Praviš, da bi bilo za utrditev verskega življenja boljše, če bi posvetili malo manj gorečnosti tem »ženskim sentimentalnostim okrog Marijinih oltarjev«. Toda katoliška Cerkev, ki je zgrajena od najbolj moških in junaških življenj, postavlja Marijo v sredino vsega svojega in prav v osrčje našega življenja. Ona mora imeti zato svoje razloge in takorekoč pravi, da sen obenemu, še tako možatemu moškemu ni treba sramovati nežnih čustev, ki jih zbuja iskrena pobožnost do matere Marije, in da je za vsako, še tako moško srce prikladno in naravno, da se spušča nekam o otroške odnošaje, ki jih češčenje Matere božje zahteva.

Jeglič

Spomnite se na našega velikega borca Jegliča! Njegovo škofovsko geslo se je glasilo: Po Mariji k Jezusu! On je bil pa tudi mož in kot mož otroško vdan Mariji. Ne morem pozabiti, ko smo v Begunjah sedeli skupaj, pa je spregovoril o Mariji. Vprašujoče ga pogledam. Pa pravi: »Ali mi ne verjamete?« Spoznal sem, da se češčenje Marijino prav lepo strinja tudi z moškim, jeklenim značajem.

Čisto srce, čiste roke!

Brezmadežna je našemu delavstvu prelep zgled v trojnem oziru: najprej v delavnosti; tiho je bilo njeno življenje, a vse posvečeno vestnemu delu. Delo, vestno in vztrajno bo dalo najprej delavcu čast, potem šele govorjenje. Potem v ponižnosti: saj ni treba vsake stvari, ki jo narediš, takoj na veliki zvon obesiti. Stori to tedaj, ko boš videl, da bo iz tega sledila splošna korist. Zlasti pa v čistosti; Brezmadežna je zmaga duha nad snovnostjo. Marijina čistost nam je velik zgled, kako moramo usmerjati svoje življenje. Obenem pa nam je dokaz, da je čistost polna sreče in vedrosti. »Hočemo čisto srce in čiste roke!« — to naj bo klic zavednega katoliškega delavca. V Brezmadežni je pa vrelec nravne moči in obnove. Ona je podpora za neomajno našo trdnost in brezkompromisnost v nravnih nazorih. Mi kličemo polni zaupanja k Njej: Ti si naš up v našem boju! Neštetokrat si zmagala, tudi tistemu zmaju boš stopila na glavo, ki steza svojo ostudno glavo enkrat v Evropo, sedaj spet v Azijo. Zato pa:

AVE — NEZMAGLJIVA!

Leopold Govekar.

Na polju, kjer je preje trava rastla...

Mnogim uredbam, ki so bile tekom leta izdane za varstvo in izboljšanje socijalnega položaja delavski stanov, se pridružuje zopet **nov pozitven dokument širokega razumevanja** sedanje kraljevske vlade za potrebe in koristi delavstva.

Ministrski svet je namreč 25. nov. sprejel novo uredbo:

O skrbstvu za brezposelne delavce.

Ta reorganizira in izpopolnjuje dosedanje skrbstvo za zaposlitev brezposelnih. Določa **znatno zvišanje** in **časovno podaljšanje** brezposelnih podpor in utrjuje **zakonito pravico** do njih. Dočim je po dosedanjih predpisih trajala redna podpora brezposelnih **le 6 tednov,** pa še ta ni bila obvezna, po novem traja obvezna podpora, do katere ima delavec **resnično pravo, pol leta.** Dosedaj je mogel teh 6 tednov prejemati **le po Din 60.— na teden,** po novi uredbi pa bo prejemal **od Din 70.— do Din 150.—** brezposelne podpore tedensko.

Uredba predvideva in določa zbiranje **posebnih skladov** za podpiranje **za primer daljše krize.** S pomočjo teh skladov se bodo organizirala javna dela in bodo delavci pri njih prejemali podporo, če bodo hoteli. Uredba ustvarja tudi možnost izvedbe **zimske pomoči** zlasti za **otroke brezposelnih** in pooblašča ministra za socijalno politiko in narodno zdravje, da porabi **20 milijonov dinarjev za gradnjo delavskih stanovanj in socijalnih ustanov.**

Ta uredba je torej zopet v celoti odločno važen korak naprej za izboljšanje socijalne zaščite in varstva delavstva. Tako intenzivno stvarno delo ravno na tem polju, kjer je preje trava rasla, kjer se leta in leta ni skoro ničesar ustvarilo, je brezdvomno znak razumevanja za razmere in potrebe širokih delavnih slojev in najpotrebnejših med njimi.

Kapitalizmu in komunizmu je gospodarstvo namen in smoter življenja. Odtod zlo, ki ga povzročata človeštvu! Naš boj velja obema!

Med dvema znamenjema

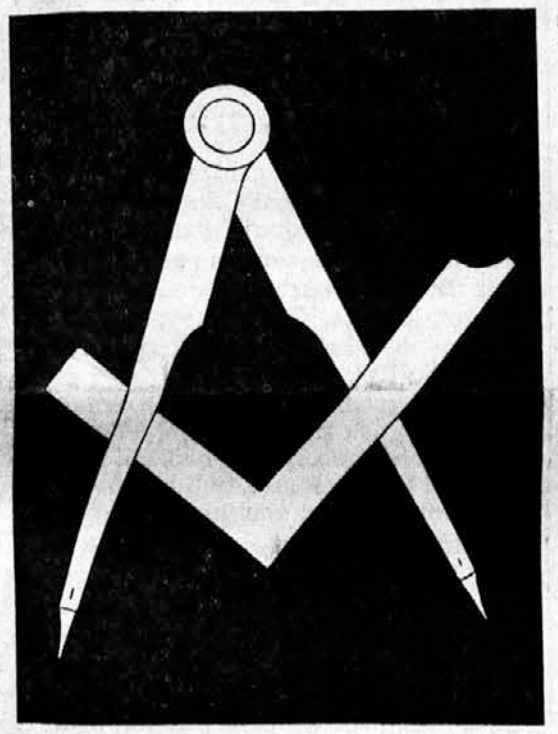

Znak prostozidarjev.

Pravijo, da prostozidarstvo nikomur ni nevarno, da so prostizidarji apostoli bratske ljubezni, da so človekoljubno društvo itd.

Leon XIII. pa je napisal v okrožnici: »Ti so (namreč prostozidarji), o katerih se naši očetje niso bali reči, da so prvorojenci satana« in zopet 8. dec. 1892.: »Prostozidarstvo moramo torej pojmovati kot sovražnika Boga — Cerkve in domovine.«

Papež Clement XII. je že petnajst let po ustanovitvi prve lože prostozidarstvo obsodil: »Mi ga obsojamo in prepovedujemo s to konstitucijo enkrat za vselej.«

Pij XI. pa je rekel: »Prostozidarstvo je naš sovražnik.«

Prostozidarstvo ogroža obstoj države.

Leon XIII. pravi: »S predrznostjo in z zvitostjo je (prostozidarstvo) vdrlo v vse socialne sloje in začenja postajati v modernih državah sila, ki je enaka najvišji oblasti.«

Prostozidarstvo se bori proti katoliški cerkvi.

Prostozidar Tirgotto je že l. 1822. povsem jasno povedal načrt protizidarstva: »svet mora razkatoličaniti!« Na zborovanju v Genfu 1902. je izjavil Jacot: »Mi imamo enega neizprosnega sovražnika.« »Njegova vojska je črna kakor tema in številna kakor glivice, ki zastrupljajo zrak ...« Na zborovanju l. 1904. v Bruxellesu je izjavil Basel: »Naš glavni sovražnik je Cerkev.«

Prostozidarstvo je protinarodno.

Veliki mojster francoskega Velikega orienta Bouilly je dejal: »Moč bratske zveze med prostozidarji je tako velika, da deluje tudi med takimi brati, ki so jih interesi domovine ločili.

Naglašanje dobrodelnosti je samo krinka.

Prostozidarski list »Latonia« je nekoč priznal: »Firma dobrodelnosti služi pri prostozidarjih samo za to, da drugo prikrijejo.

Prostozidarji in boljševizem delata skupaj proti veri in kat. Cerkvi: Dokaz: Mehika, Španija, Brazilija.

»Katolicizem in prostozidarstvo se izključujeta.

Če eden zmaga, mora izginiti drugi.« — tako je pisal Švicarski masonski list Alpina.

Ne podcenjujmo nevarnosti!

Takole je potožil neki francoski katoličan: »Pet šestin naših otrok sliši danes samo še priložnostno ime Bog — in navadno zato, da se nauči, kako ga sovražijo in sramote! Mi ne živimo več v demokraciji — mi živimo v prostozidarstvu!

Sodba blažene Ane Marije Taigi.

Sv. Očetu je dala sporočiti: »Prostozidarji sedaj ne delajo prevelikega hrupa, toda polagoma bo njihova predrznost zrasla. Prišla bo ura, ko se bo zdelo, da so najvišji gospodje. Toda Bog jih bo uničil na način, ki bo grozen in čudovit obenem!

Mi pa iščemo poti rešitve v znamenju »Križa našega Gospoda Jezusa Kristusa.«

Naše znamenje.

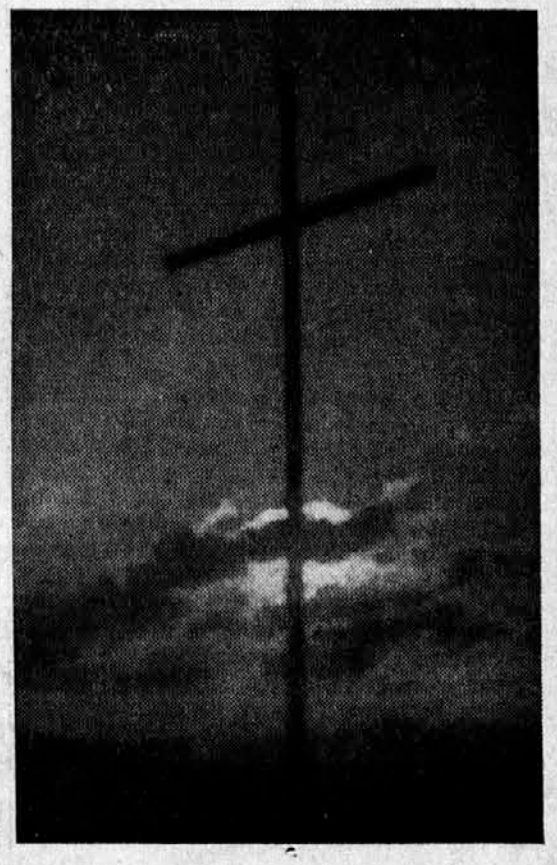

NAGRADNI RAZPIS

naročnikom „Slovenskega delavca"

Uprava našega lista razpisuje

20 LEPIH NAGRAD

ki jih more prejeti vsak naš naročnik, ki bo imel do 31. januarja 1938 plačano naročnino za celo leto 1938. To velja za vse naročnike in za vse člane ZZD, ki prejemajo naš list.

Za 36.— oziroma 24.— Din (člani ZZD), ki jih plača prejemnik lista kot naročnino, dobi:

I. 15 izžrebancev — **brezplačno »Slovenskega delavca« za celo leto 1938** (vplačana naročnina se povrne).

II. eden izžrebani — **10 knjig iz založbe: »Naša pot«.**

III. eden izžrebani — **vezan 3. letnik »Straže v viharju« in »Mi mladi borci«** 1. letnik (vezano).

IV. eden izžrebani — **pet (5) dnevno brezplačno bivanje** v gorskem letoviškem kraju.

V. eden izžrebani — **blaga ali katerikoli predmet v vrednosti 400.— Din,** ki ga določi večina otrok naših naročnikov po pismenih predlogih. Otroci nam naj torej sporoče, katera naj bo ta nagrada, vredna 400 Din.

VI. eden izžrebani — **rejenega prašiča s približno 100 kg teže ali po lastni izberi za 1.000 Din blaga v katerikoli trgovini, ki bo oglašala v naši božični številki.**

*

Vsakemu, ki nam pridobi 5 novih naročnikov, pa damo na vsakih 5 naročnikov po 20% nagrade.

Žrebanje bo v upravi »Slovenskega delavca« dne 6. februarja 1938.

Obilo sreče vsem!

VNEBOVPIJOČI GREH

Med najbolj kričeče krivice spada vsekakor izrabljanje in izkoriščanje ubogih delavcev, ki so vezani pri skrbi za svoj vsakdanji kruh na zaslužek dela svojih rok. Da se takemu delavcu njegovo delo ne plača po vrednosti, ampak se ga izrablja za gospodarske interese delodajalca, je vsekakor vnebovpijoči greh pritrgovanje delavskih plač.

Značilno za današnje čase je, kako nekatere družbe skušajo usužnjiti mlade moči svojim interesom in zahtevajo od njih pismeno obvezo za polletno zastonjsko voluntersko delo. Ko to dobo pač dokončajo, jih odslove in na njihovo mesto postavijo druge žrtve. Značilno je pismo neke ljubljanske tvrdke z dne 29. oktobra t. l., katerega je ta poslala prosilki za sprejem v delo. V tem pismu je stavljenih 9 vprašanj, na katere naj prosilka lastnoročno in obširno poroča. Med drugim je zapisano: »Volunterka je taka oseba, ki prostovoljno opravlja kako delo in sicer brez plačila. Ali so Vaše premoženjske razmere take, da lahko opravljate tako delo tekom 6 mesecev brezplačno? Ali pristanete na to, da prakticirate pol leta v našem podjetju brezplačno, brez obečanja od naše strani, da Vas po preteku te dobe še zadržimo in definitivno nastavimo? Kako je z Vašim zdravjem? Kake bolezni ste sploh prestali? Koliko dni ste izostali v zadnjem šolskem letu vsled bolezni? Kdo je bil Vaš razrednik, pri katerem se eventuelno lahko informiramo o resničnosti Vaših navedb?«

Takole pismo kaže, da podjetje zahteva od svojega delavca pol leta čisto brezplačnega dela, da ga bo po pol letu vrglo na cesto in bo na njegovo mesto dobilo novo žrtev. Ubogi delavec oziroma delavka pa gre in sprejme tudi tako službo v upanju, da se ga bo nekrščanski delodajalec po 6 mesecih morda vendar usmilil in mu nakazal skromno plačo. Vemo in poznamo nešteto sličnih prilik, ko so se zlasti delavke morale v sličnih slučajih gospodarjem prodati z dušo in telesom, da so si priborile majhen košček kruha.

Slična dejstva so samo znamenje skrajne propalosti nekaterih podjetij in njihovih lastnikov.

Dr. Alojzij Odar:

Pomen okrožnice Leona XIII. „Rerum novarum"

V.

Činitelji, ki naj bi po zamisli okrožnice »Rerum novarum« iz leta 1891 sodelovali pri delu za delavstvo, so Cerkev, država, delodajalci in delavske organizacije. Ob sodelovanju teh štirih činiteljev si je obljubljal papež prihodnje zboljšanje življenjskih pogojev pri delavskih masah. Nastane vprašanje, ali se je papeževo upanje izpolnilo. V okrožnici »Quadragesimo anno«, ki je bila izdana 40 let za okrožnico »Rerum novarum«, naglaša papež Pij XI., da je imela Leonova okrožnica velik uspeh, čeprav ne popoln. Upanje Leona XIII. se je torej v precejšnji meri izpolnilo, čeprav seveda ne popolno.

Toda, kaj pa so storili našteti činitelji? Pij XI. popisuje v okrožnici »Quadragesimo anno« v kratkih črtah, kaj je vsak izmed njih v zadnjih štiridesetih letih storil za delavstvo.

Kaj je storila Cerkev? Cerkveno načelstvo, papež in škofje, so najprej pojasnjevali evangeljski nauk o socijalnem in gospodarskem življenju. Papeži so nauke okrožnice »Rerum novarum« zopet in zopet, sedaj z živo besedo, sedaj v pismih, oznanjali in povdarjali ter glede na zahtevo razmer in časov primerno uporabljali, vedno z očetovsko ljubeznijo in pastirsko stanovitnostjo, predvsem v obrambo ubogih in slabotnih«. Škofje pa iste nauke »skrbno in umno tolmačili, razlagali in po mislih in navodilih svete stolice na različne krajevne razmere prilagodili«.

Tako je učeča Cerkev **utrdila podlago** za reševanje socijalnih vprašanj. Pokazala je, kakšno je evangeljsko in krščansko naziranje o teh vprašanjih. Že samo s tem je napravila delavstvu veliko uslugo.

A ni ostalo samo pri tem. Pod vodstvom in učiteljstvom Cerkve so številni katoliški strokovnjaki ustvarili nekakšno **katoliško socijalno znanost,** »ki ji je Leonova okrožnica pokazala in razsvetlila pot«. To znanost so podajali javno »kakor jasno izpričujejo prekoristni in dobro obiskani socijalni tečaji po katoliških univerzah, akademijah, bogoslovnih učiliščih, pogostni in plodonosni socijalni shodi ali tedni, socijalni krožki, kakor tudi raznovrstni primerni in dobri socijalni spisi.«

Katoliška javnost — se je na ta način spoznala s krščanskim in evangeljskim naukom o socijalnem in posebej delavskem vprašanju. Tudi to je bila velika usluga delavstvu, čeprav še vedno posredna. Delavstvo ne prosi za miloščino, marveč zahteva pravico. Kdor pridobiva javno mnenje za delavske pravice, kdor stalno razlaga, da so te pravice v skladu z naravnim pravom in Kristusovim naukom, ta dela delavstvu veliko uslugo. Krik delavstva po pravici bo ostal brez uspeha, ako mu bo javno mnenje nasprotno. Cerkev je torej s tem, ko je dala pobudo za katoliško socijalno znanost in jo je pomagala širiti v katoliški javnosti, veliko pripomogla k zboljšanju delavskega stanu.

Vpliv Leonove okrožnice pa je segel tudi med nekatoličane. Njenih naukov so se počasi navzeli tudi taki, ki niso katoličani. »**Tako so postala katoliška socijalna načela polagoma skupna last človeštva, in z veseljem ugotavljamo, da se navajajo in branijo večnostna načela, ki jih je Naš prednik blagega spomina tako krepko proglasil, neredko ne le v nekatoliških časopisih in delih, temveč tudi po zakonodavnih zbornicah in sodnih dvoranah«.** Tako so **v versaillski mirovni pogodbi** določbe o delu, ki se stvarno in včasih tudi dobesedno ujemajo z okrožnico »Rerum novarum«.

»Da, ko so po strašni vojni državniki prvih narodov obnavljali mir in na novo urejali socijalne razmere, so med določila, ki naj bi uredila delovno pravo, postavili to in ono, kar se tako čudovito sklada z načeli in nauki Leonove okrožnice, da se zdi, kakor da bi bilo namenoma iz nje povzeto«.

V poročilu **mednarodnega urada za** delo leta 1930. je **Albert Thomas** priznal, da daje ta okrožnica inspiracije in enotno idejno podlago raznim političnim strankam, ki niso konfesijonalne (glej opombe k slovenskemu prevodu okrožnice »Quadragesimo anno«). Dolga je vrsta izjav iz nekatoliškega, zlasti angleškega in ameriškega sveta, ki z izbranimi besedami poveličujejo nauk okrožnice »Rerum novarum«.

Delo Cerkve pa ni ostalo samo pri poučevanju, marveč je prešlo tudi v dejansko pomoč. »Ne le, da so se po papeževem opominu začele množiti dobrodelne in karitativne ustanove, temveč so se začela po nasvetu Cerkve in iz večine pod vodstvom duhovnikov povsod od dne do dne številneje snovati tudi vzajemna podporna društva industrijskih delavcev, obrtnikov, kmetov in drugih delavcev za plače.

Soglasna obsodba

Vračajo se iz Rusije, inteligenti, delavci. Nekdaj so verovali v komunizem, v njegovo odrešilno moč. V njihovih prividih je vstajala dežela sreče in svobode, dežela pravice in resnice. Ko pa so prestopili meje Rusije, so se za njimi zaprla vrata človeškega in zazdelo se jim je, da je za nje napisan Dantejev izrek, ki ga je v svojih pesnitvah postavil nad peklenski vhod: — »O vi, ki vstopite, vsak up pustite.« Grozno, to razočaranje, ta korak iz prividа »raja« v dejanski pekel človeštva, ki ga je v Rusiji mogel ustvariti samo brezbožni boljševizem.

Vrnil se je tujec Francoz Gidee. Kar je nekdaj ljubil, je razkrinkal in obsodil. Vrnil se je še ta in oni tujec, brezmejno razočaran, z eno samo jasno besedo: Obsojam!

Vrnila sta se prav zadnje dni tudi dva slovenska rojaka, katerih eden Žagar iz Celja, je bil pred resničnim spoznanjem največjega sovražnika človeštva sam komunist in glas obeh je isti: **Obsojam!**

Takole pravi Žagar: Šesturni delavnik in šesti dan delopusta je le na papirju. Obleke ni, ne plače. Stanovanja brezupna, mraz, nesnaga, surovost, nemorala. Delavec je suženj! Pazniki morajo na nje kričati, jih pretepati, sicer so sami tepeni. Delavce morijo posamič in v masah, brez vzroka, za prazen nič iz gole bestialnosti (pozverinjenja). To kar je tam, je pravi pekel, neznosen, nevzdržen. Kratice USSR tolmači nesrečno rusko ljudstvo: **U**bij **S**talina, spasješ **R**osiju!

Žagar se je vrnil in je živa priča žalostnih razmer. Iz groba komunizma je vstal srečen k novemu življenju v opomin tistim, ki se bore za zmago komunističnih zablod: Zavrnite zablode, obsodba je soglasna! Toda kaj, tudi Lazar, iz groba vstali, ni prodrl skozi zakrknjenost sovražnikov božjih!

SOVJETSKA RUSIJA

ZGODOVINA REVOLUCIJE
(6) OD 1917—1922.

(Nadaljevanje.)

Ustanovil je »Delavski list«, da bi carsko vlado nadomestil z ljudovlado in prenesel oblast na delovno ljudstvo. L. 1862. je v bližini notranjega ministrstva nastal strahovit požar, katerega so zanetili teroristi. Car je bil ves iz sebe. Mladi oficirji naj bi bili imeli tu svoje roke vmes. Car je dal tri ustreliti. Vojaka Sura so pretepli do smrti. Cela vrsta listov je morala izginiti, nedeljske šole so se ukinile in sledile so aretacije množic. Ko so revolucijonarili Poljaki, jih je bilo 18.000 izgnanih v Sibirijo.

Takšna pretirana strogost je pri nasprotnikih izzvala tem odločnejši odpor. 4. aprila 1866. leta je študent Karakosov streljal na carja, ne da bi ga bil zadel. Atentator se je kmalu zibal na vislicah. Kot gobe v gozdu so zdaj pognale tajne zveze kot: »klub pekla«, »družba ljudske sodbe«, »organizacija pri sekiri« itd. Palače in gradovi so izginjali v plamenih, poštne blagajne so bile izropane, izdajalce tajnih zvez pa so barbarsko morili. 26 letna Vera Zasulič je streljala na policijskega ministra Trepova ne da bi bila od nasprotnikov obsojena. Avgusta 1878. l. je od kroglje nihilistov padel vodja tajne policije general Mesencov. Žandarmerijski polkovnik baron Heyking je bil na javni cesti zaboden. Februarja 1879. leta je kroglja usmrtila kneza Krapotkina. Nekaj dni nato so našli truplo žandarmerijskega poveljnika Korfa. 2. februarja 1879. leta je Solovjev nameril na carja revolver. Car je ostal pri življenju, zarotnika pa so obesili. 1. decembra 1879. je dvorni vlak zletel v zrak, Aleksander je le slučajno ušel smrti. Dva meseca nato je v zimski palači sledil atentat na carsko družino, pri čemer je bilo 11 vojakov ubitih. Car je zopet imel srečo. Toda 13. marca 1881 ga je raztrgala bomba, katero je vrgel nihilist Grinevizky.

Šest let je vladal mir, revolucija pa se je tajno pripravljala dalje. Uljanov, brat Lenina, je pridobil zarotnikov, ki naj bi tudi carja Aleksandra III. umorili. Atentat ni uspel, Uljanov je bil obešen. Sredi l. 1894. so se zarote razmnožile. Car je 8 vseučiliških prfesorjev, 5 aristokratinj in 85 študentov napravil neškodljivih.

Vendar je bil Aleksander III. močno ustrahovan. Namerjal je proglasiti ljudsko ustavo. Birokracija, plemstvo in veleposest pa se je tej nameri upirala. Poleg tega je bil car slabič, četudi velikan po postavi. Baje se je popolnoma udal pijači in še mlad umrl radi zastrupljenja z alkoholom. Za vlade njegovega naslednika, nesrečnega carja Nikolaja II. so si zarotniške organizacije nadele nove oblike. Doslej so vojaške revolte skušale izsiliti svobodnejšo ustavo, posamezni kmetski upori so hoteli priti do zemlje, izobraženstvo pa je z umorom carja in ministrov upalo na dosego republike. Sedaj pa je delavstvo stopilo na čelo nezadovoljnih kmetov. Štrajki, zarote, barikade so si sledile vse do leta 1917. ko je končno revolucija zmagala.

4. Glavne stranke ruske politike.

Desnici so pripadali konservativci, nacijonalisti in »pristni ruski ljudje«, večina duhovščine, visokega plemstva in deloma kmetje. Bila je desnica vedno za carski absolutizem in varovanka mogočne ruske policije.

Nekoliko desno orijentirani so bili oktobristi, ki so nosili ime, po v oktobru 1905. leta zasnovanem manifestu. Smatrali so se za zmerno meščansko napredno stranko, ki je teoretično večkrat nastopala proti vladi, praktično pa navadno z njo korakala. Stremela je po zapadnoevropski kulturi. Desno krilo levičarskih strank so tvorili kadeti, konstitucionalna demokratska stranka, kateri je pripadala inteligenca, zlasti vseučiliški profesorji. Mnogo pristašev je imela tudi v veleindustriji in veleposestvu. Trajno v ostri opoziciji proti vladi so videli svoj ideal v svobodni ustavi. Nemalo jih je bilo, ki so se navduševali za republiko po francoskem vzorcu.

Menjševiki, zmerni socijaldemokratje so se borili za dosego socijalistične republike mirnim potom z volilno glasovnico ob volitvah. Imeli so med delavstvom mnogo pristašev.

Socijalni revolucijonarji so proglašali slične cilje in se več ali manj naslanjali na nezadovoljne kmete.

Boljševiki se prištevajo k najbolj ekstremnim komunistom in hočejo s terorjem po vsem svetu marksističnim idejam pripomoči do zmage.

5. Ljudski značaj.

Povprečnemu Rusu manjka usmerjenosti duše, saj vedno pada iz enega ekstrema v drugega. Bivši profesor na univerzi v Harkovu, Sergej Gogel pravi na strani 131. v svojih »Virih in študijah« o ruskem značaju to-le:

Če ljubi — potem brezumno,
Če grozi — potem to ni šala,
Če psuje — potem od srca,
Če udriha — potem na vso moč.

Ta neobvladanost se izraža v obeh ekstremih. Po naravi je Rus zgovoren, napram tujcu pa redkobeseden. Sicer vedno vljuden, kaj rad postane neprijazen, napram svojemu predstojniku pa je plazeče ponižen. Da, naravnost dvomili bi, je-li to eden in isti človek, v katerem so tolikšna protislovja.

Baron Haxthausen piše: Ruski narodni značaj je gibljiv, mehak, nikjer ni najti utrjenosti. Ne ljubi nikakršnih pravil, ne kakega določenega življenjskega načina, ne mara za red, ki bi uravnaval njegov poklic. Zase zahteva popolno neobveznost; da se prosto okoli potika, ostane doma ali pa gre k drugim. Ne želi si, da bi ga kdo navajal k redu in varčevanju. Gostoljuben in potraten v jedi in pijači je vsikdar brez prihrankov in zaloge. Ljubi igro, uspeh in špekulacijo; vsako, še tako visoko bogastvo obdržita komaj dve generaciji.

(Dalje prih.)

Z delavskih bojišč

Murska Sobota

Zborovanje tovarniških delavk in stavbinskih delavcev:

Naša podružnica je priredila zborovanje tovarniških delavk in stavbinskih delavcev pretečeno nedeljo. Udeležilo se ga je okoli 80 delavcev in delavk.

Zborovanje je vodil tov. Novak France, ki je otoril zborovanje, pozdravil navzoče in predal besedo tov. Kerecu. V svojem govoru je tov. Kerec naglasil, da je največje važnosti za naše delavce njihova organizacija. Zavedajmo se, da se mi moramo sami pobrigati za svojo bodočnost, za izboljšanje svojega položaja. Zanimajmo se za pravice, ki so nam po zakonu dane in katerih nam nihče ne sme prikrajšati, tudi delodajalec ne, čeprav so mu organizacije trn v peti. Črpajmo naše potrebno stanovsko izobraževanje iz časopisov, ki jih izdaja naša centrala ZZD v Ljubljani; čitajmo »Slovenskega delavca«, ki nam prinaša gradiva za delavsko izobrazbo in podatke o delovanju in gibanju delavcev po drugih krajih Slovenije. Ti so že preživeli čase, ki nam danes delajo največ skrbi in težav, da ne moremo priti že enkrat do zavesti, ki nam je potrebna, da z združenimi močmi formiramo skupni nastop.

Za tov. Kerecom je podal kratko poročilo o delovanju podružnice tov. Novak. Podružnica je še mlada in tudi po številu članstva še ne polno-močna,da bi lahko posegla v odprt boj za pravice našega delavstva. Pozivajoč zborovalce, naj se trudijo, da bodo pridobili čimveč članov med svojimi sodelavci, se je dotaknil tudi razmer, ki vladajo v obratih. Opomnil je tovarniške delavke na dejstvo, da so one tiste, iz katerih živi podjetje in bi umevno morale biti tudi one tiste, ki souživajo sadove tega dobička. Tudi podjetje je odvisno od delavcev, kajti brez njih ne obstoja nobena tovarna, brez njih ni dobičkov in brez delavca je gotov propad. Jasno, da se delovne osebe lahko menjajo, toda zopet pridejo delavci na mesta delavcev, ki se imajo ravno tako pravico boriti — in se tudi bodo za svoj pravičen položaj. Naj upoštevajo delodajalci vaše delo in razmere, v katerih delate. Koliko jih gre z mladostno rdečimi lici v tovarno, a odhajajo pa po par letih otožnih, bledikavo-ovenelih obrazov; koliko jih je šlo v prerani hladni grob. S tem je tov. Novak končal in so se takoj oglasile pritožbe na nekega tukajšnjega podjetnika. Postopanje tega nikdar ni v skladu z obstoječimi predpisi ter zakoni o zaščiti delavcev. Mi smo že večkrat namignili o razmerah v tem podjetju z željo, da bi to slišala oblast. Tudi v Murski Soboti naj bi se kakšen dan oglasila inspekcija dela.

V slučajnostih smo pretresali razna vprašanja, ki se posebno tičejo naših stavbinskih delavcev. Tudi o kolektivni pogodbi smo govorili.

Slov. Konjice

Naše delavstvo, zaposleno v podjetju Laurich, je imelo pretečeno soboto sestanek, na katerem je predaval naš gospod sodni starešina. V ognjevitem govoru je navdušil naše članstvo za delavsko borbo v okrilju katoliške strokovne organizacije ZZD, v kateri so Kristova načela osnova njenega delovanja za zmago naše pravične stvari. G. starešini smo za njegova izvajanja iskreno hvaležni in se že sedaj veselimo prihodnjega sestanka z njegovim predavanjem.

Polhovgradec

Delavstvo se organizira! V nedeljo dne 28. t. m. se je v Polhovemgradcu vršil v Marijini hiši ustanovni sestanek Strokovne organizacije delavcev ZZD v Polhovem gradcu. Udeležba je bila zelo velika in je bilo zastopano delavstvo iz vseh podjetij v Polhovem gradcu. Na sestanku sta govorila dva zastopnika centrale ZZD, ki sta navzočim pojasnila delo in smer ZZD kakor tudi njene odnose do drugih delavskih organizacij in njih smeri. Delavstvo je vsem izvajanjem pazljivo sledilo in po sestanku takoj polnoštevilno pristopilo v ZZD. Vložena so bila pravila in se bo takoj po potrditvi istih vršil ustanovni občni zbor. Delavstvo z zaupanjem gleda na novo organizacijo, ki ima pred seboj jasne cilje in se dobro zaveda svojih nalog.

Breznica

Na zadnji seji ZZD sta tovariša predsednik in blagajnik oddala svoje posle, ker gresta 3. decembra k vojakom. Predsedniške posle je prevzel do občnega zbora, ki se bo vršil verjetno v mesecu januarju tov. Andrejčič Anton, blagajniške posle pa tov. Šivic Janko.

Tov. predsedniku kakor blagajniku želimo pri vojakih prijetno bivanje in skorajšnjo vrnitev, da bi tako delali skupaj za čim močnejšo rast naše organizacije. Člane naše podružnice pa naprošamo, da nas v vsem podpirajo in točno plačujejo članarino.

Koledarčke, ki jih bo izdala centrala ZZD smo v zadostnem številu naročili in upamo, da ne bo noben naš član brez njega.

Poizkusna avtobusna vožnja delavstva, ki se je vršila pretekli teden, se je po številu zelo dobro obnesla. Bila pa je preveč draga in je verjetno, da delavci ne bodo zmogli tako visokih prispevkov. Na tem mestu smo že slišali o tem vprašanju in ponovno apeliramo na KID, da nas v tej akciji podpre.

Ponovno obveščamo člane, da je pisarna naše podružnice v prosvetnem domu odprta vsako nedeljo in vsak praznik po 10. sv. maši.

Rogaška Slatina

Tudi tukaj smo se začeli oživljati, malo nas je še sicer, a ti ki smo, hočemo biti tem bolj delavni. Dvajset se nas je zbralo v društveni sobi pri Sv. Križu, govoril nam je tov. Luzar iz Celja. Lepe so bile njegove besede, vzete res iz delavskega življenja in vzpodbudne za nas. Ko nas pride zopet obiskat, nas mora biti najmanj štirideset. Cilji, ki smo jih zastavili, so lepi. Od nas je odvisno, da jih tudi dosežemo. S temi kratkimi besedami stopamo prvič v javnost. Bog živi!

Jesenice

Sestanek kovinarjev ZZD je bil pretečeno nedeljo. Sklepali smo na njem o ustanovitvi podpornega sklada za slučaj bolezni in brezposelnosti. Izvolili smo poseben odbor za proučitev pravilnika. S prvim januarjem pa bo sklad že ustanovljen. Člani bodo zato od 1. januarja 38 plačevali še po 3 in za ta sklad. Koristi, ki jih bomo od sklada imeli, bodo le majhne. Žrtve daleč odtehtane. Tudi drugim referatom so člani sledili z velikim zanimanjem in umevanjem. Sestanek je v vsakem oziru dobro uspel.

Celje

Ko tako tehtamo in prevdarjamo življenje človeških slojev, nam je pač lahko spoznati, koliko je vredna zavednost, enotnost in skupnost.

Socialistična teorija je delodajalca takorekoč preplašila. ato pa ne upošteva tudi take organizacije, ki se zavzema samo za to, kar delavcu pripada res po vrednem delu.

Ko bi slovenski delavci spoznali, da se borimo le za dobrobit bednega sloja, bi se pač ne udinjali tistim, ki prodajajo slovenska tla tujim silam. Zato tovariši in tovarišice verujte tistim, ki delajo na podlagi Resnice. Delajmo tudi mi hrabro v skupni moči; potem bomo lahko rekli: dobro smo se vojskovali, sedaj pa terjamo tudi plačilo, za katerega smo se borili.

Polzela

Naša živahnost v organizacijskem delu. Prav lepo vztraja naše članstvo pod svojim novo izvoljenim odborom. Govori se, da je neka odbornica izključena iz našega odbora. Ampak Lakner Ana je še vedno naša podtajnica. Prav prisrčna hvala vsemu članstvu, ki tako z veseljem stopa po poti naše katoliške organizacije. Somišljenike našega dela pa prav prijazno vabimo v naše vrste, da bomo skupaj prebijali zid naših nasprotnikov, ki se že vidno maje.

Poroka g. župana: Dne 22. XI. 1937 se je v naši prijazni, prekrasni Savinjski dolinici poročil naš idealni župan Pongrac Turnšek z gospodično Anico Pader, iz ugledne krščanske družine. Naš sedanji župan je bil vedno neomajnega slovenskega katoliškega prepričanja in tudi v najhujših bojih ni klonil. Ni prodal svojega maternega jezika, ni pozabil slovenskega delavca. Podpiral nas je vedno in vemo, da nas bo tudi v naprej. Želimo zakonskemu paru obilo sreče in blagoslova. Na mnoga leta!

Iz Bohinja

Z največjim veseljem je pozdravila večina našega bohinjskega delavstva novo delavsko organizacijo ZZD. Prvi začetki so že storjeni in sicer v Srednji vasi. Zadnjo nedeljo 21. XI. t. l. se je zbralo na pobudo g. kaplana Dr. Robiča v Srednji vasi okoli 40 dobrih mož in fantov. Večina od njih se je takoj organizirala v ZZD. Prav je tako! Le v dobrih naših krščanskih organizacijah je naša rešitev. Čim več nas bo, tem lažje bomo postavili naše zahteve merodajnim krogom. Želeti bi bilo, da bi se ista organizacija ustanovila v Bohinjski Bistrici. Kakor se sliši, je tudi tam dosti simpatizerjev zanjo. Zdaj je še čas, morda bo v kratkem prepozno. Saj prav v Bistrici nasprotne sile močno skušajo delovati in delavstvo zapeljati v nasprotne smeri. Bog daj, da bi se kmalu dobil človek, ki bi začel z delom.

Močna skupina bohinjskega delavstva je v zadnjem času dobila zaposlitev v jeseniških tovarnah. Delavci iz Bohinja, kje ste organizirani? Ali ste pri ZZD? Ali naj Vam povem, da je prav ta organizacija Vaša, ki brani vas in krščanska načela? Prosim vas, če še niste njeni, potem postanite takoj. Bog vas živi!

Vaš prijatelj.

Senovo

Ker je naše članstvo naraslo, se posamezni člani opozarjajo, zlasti oddaljeni, da gredo našemu blagajniku Banu Mihu na roko tako, da vsak po možnosti redno plača članarino. Nemogoče je, da bi vsakega našega člana naš blagajnik obiskal na domu. Mislimo, da je tak način pobiranja tudi zelo neprijeten.

Članstvo tudi opozarjamo, da bo v kratkem naš prvi redni občni zbor. Želeli bi, da se članstvo že sedaj zanima za to. Vabimo pa še neorganizirane rudarje, da se organizirajo v Zvezi združenih delavcev.

Velenje

Sprememba temeljnih dnevnic. Prinašamo delno spremembo delovnega dogovora v državnih rudnikih, ki jo je odobril v zvezi z septembrskimi pogajanji minister za šume in rude.

Za danes prinašamo določila o novih temeljnih dnevnicah in sicer:

1. Da se uvedejo nove temeljne dnevnice in sicer:

a) za tehnične preddelavce z dovršenimi strokovnimi šolami (rudarsko), srednjo tehnično in visoko tehnično šolo) od din 25.—.

b) za lagumaše in starejše, posebno sposobne kopače od din 17.50.

c) za starejše in sposobnejše pomožne kopače od din 16.—.

d) dve nove, temeljne dnevnice za vozače v jami od din 14.50 in din 15.— po letih zaposlenja.

e) za lamparje od din 17.—.

f) za obrtne delavce (profesijoniste) strojevodje in gateriste itd. od din 14.—, za drugo in tretje leto zaposlenja po položenem izpitu.

O tej spremembi smo že delno poročali v prejšnjih številkah in k njej zavzeli svoje stališče. — Združimo se vsi, da bomo v naprej uspešnje vršili obrambo delavstva v organizaciji Zveze združenih delavcev.

Ljubljana

Tobačni delavci. Vse delavstvo obveščamo, da smo na razne intervencije, ki jih je podružnica storila na raznih mestih glede povišanja plač in novega pravilnika o plačilnem sistemu, dobili sedaj od merodajne strani sledeči odgovor:

Strokovni organizaciji tob. delavstva ZZD
v Ljubljani.

»Z ozirom na Vaš dopis z dne 14. nov. v zadevi povišanja plač odnosno novega pravilnika o plačah, Vam po informacijah, ki smo jih dobili na monopolski upravi, sporočamo sledeče:

Pravilnik je zdaj pred strokovno komisijo in je upanje, da bo v kakšnih dveh mesecih gotov. Koliko bo za delavstvo ugodnejši, zaenkrat še ne moremo točno reči, vendar zgleda, da bo položaj izboljšal. Vpoštevala se bode tudi strokovna zmožnost delavca.«

Toliko v vednost delavstvu, da se ga ne bo še naprej z raznimi lažnjivimi vestmi in izmišljotinami begalo po tovarni in na raznih sestankih.

Fotografi. Poleg drugih praktičnih vprašanj smo na letošnjem občnem zboru obravnavali tudi vajeniško vprašanje. Občni zbor je naložil novoizvoljenemu odboru dolžnost organizirati naraščaj in ga vzgajati na posebnih tečajih.

Glavni namen teh tečajev bo vzbuditi v vajencu stanovsko zavest, da se bo zavedal koristnega svojega dela in si pozneje kot pomočnik priboril zanj primerno plačilo.

Če bi to skušali doseči že bivši pomočniki, bi mi prevzeli danes že dokaj hvaležno zapuščino, tako pa vsaka naša misel naleti povsod na hud odpor.

Zato je pa potrebno, da si prizadevamo za vsako ceno zbrati in vzgojiti bodoče pomočnike-ice. Za ta namen je pa potrebna širokogrudnost, velik altruizem, ki zapostavlja svojo osebo in vidi pred seboj samo korist bližnjega. Tej koristi žrtvuje svoje duševne in telesne moči. On vidi plačilo edino v svojem delu, katerega sad bodo zavedni člani in članice.

Stara generacija ni imela in še danes nima smisla za to delo. Sedanja generacija vsled nezavednosti skupno moč odklanja. Ostaja nam torej edino mlajša, ki je naše neobdelano, toda dokaj hvaležno polje. Temu bodi to leto zlasti posvečeno naše delo!

Prvo zjutraj — zadnje zvečer!
SARGOV
KALODONT
PROTI ZOBNEMU KAMNU
DOMAČI IZDELEK

DROBNE DOMAČE

V kamnolomu na Verdu se je pripetila huda nesreča, ki je zahtevala življenje delavca Franca Prelca, doma iz Vrhnike in pri kateri sta bila ranjena delavca Pavel Kirn in Ivan Dešman iz Verda. Previsna stena kamnoloma je bila od zadnjega dežja hudo zrahljana in se je zrušila na imenovane delavce ter jih pokopala pod seboj. Med prevozom v bolnico je umrl Zrelc, dočim je Kern še v vedni nevarnosti za življenje, Dešman pa je ostal v domači oskrbi.

V torek je bila odprta najbolj moderna cesta v Sloveniji od Št. Vida do Jeperce. Do zadnjih potankosti cesta še ni urejena, ker manjkajo cestni odbijači in mednarodna prometna znamenja. Vendar bo cesta tudi to v kratkem dobila.

Pri podiranju tovarniškega dimnika v Lešah pri Prevaljah se je ponesrečil delavec Račnik Ivan. Podirajoči se dimnik je zlomil delavcu nogo.

V Lipovcih pri Beltincih se je igrala v kuhinji, kjer kuhajo krmo za svinje, 3letna Emica Forjan. Deklica je odprla vrata štedilnika tako, da je prišla žerjavica v dotiko s krilom, katero se je užgalo. Vsa zbegana je deklica odhitela že objeta v plamene na dvorišče, kjer so ji domači takoj strgali gorečo obleko. Vendar je ubožica dobila tako močne opekline, da je čez nekaj ur v silnih bolečinah umrla.

Ivan Škof, eden izmed vodilnih članov zavarovalnice »Naprednost« je bil pred ljubljanskim sodiščem vsled zavarovalnih goljufij obsojen na dve leti robije in 1.680.— din denarne kazni.

Ustanovil se je rudarsko geološki zavod v ministrstvu za gozdove in rudnike, ki bo imel nalogo preiskovati našo zemeljsko bogastvo. Komisija bo začela preiskovati najprej kakovosti rud, ki se že kopljejo, potem pa ležišča rud, ki še niso izkoriščena.

Vsem je še v spominu ogabno pisanje »Jutra« ob priliki umora župnikove kuharice na Javorju. »Jutro« je hotelo na vsak način imeti morilca v osebi javorskega župnika. Župnik je tožil »Jutro«, ki je obsojeno na denarno kazen 3.000 din. Župniku mora plačati 5.000 din materijalne škode, poleg tega še 500 din povprečnine, kakor tudi vse sodne stroške. S tem je bilo dano zadoščenje javorskemu gospodu župniku, kakor tudi vsej slovenski duhovščini, ki jo je hotelo »Jutro« po svoji stari navadi podlo umazati.

Naše narodno Ujedinjenje je sveto za vsakega. Zato morajo vsake strankarske razlike ob takih trenutkih odpasti. S tem načelom je ljubljanski župan zbral na posvet vse organizacije, katoliške kakor tudi nacionalne, da bi se čim lepše proslavilo največji državni praznik. Toda nacionalistom ni šlo na noben način v glavo, da bi morali sodelovati skupno z »državorazbijaškimi« klerikalci, zato so se odločili, da bodo proslavili narodno Ujedinjenje po svojih sokolskih domovih in društvih. Ne vemo, kako so se nacionalne proslave izvršile, vemo le, da so katoliška društva skupno z našo hrabro vojsko dostojno proslavile ta dan.

V vsej Jugoslaviji je okoli 6000 zdravnikov, od teh pa živi na kmetih okoli 300. Iz tega je razvidno, da je za zdravje kmetskega prebivalstva malo preskrbljeno. Zato se večkrat pojavljajo žalostni primeri, ki bi lahko izostali, ako bi bila zdravniška služba primerno organizirana.

Na železniškem prelazu blizu Laafelda, na levem bregu Mure, so našli ljudje, ko so šli na sejem v Gornjo Radgono, strašno razmesarjeno truplo. Orožništvo je ugotovilo, da gre za 35letnega čevljarja Romana Vagrolija, ki se je vsled žalosti, ker mu je pred kratkim umrla žena, udal pijači in je v takem stanju prišel pod kolesa vlaka.

Mladina ZZD

Posledice kapitalizma

Posledice kapitalističnega gospodarskega reda so strašne. Stroj, ki bi bil moral pravzaprav človeka osvoboditi najtežjega dela, ga je zasužnjil tako, da je postal pravzaprav le sestavni del stroja. Ubil je v njem vsako osebnost, razdrl je v človeštvu družinske vezi, saj je pognal v tovarno očeta in mater, da celo velike množice otrok v dobi, ko bi najbolj potrebovali skrbne materine in močne očetove roke.

Ker stremi kapitalizem po proizvodnji na veliko, je zahteval in tudi dosegel svobodno trgovino, neomejeno konkurenco, kar je privedlo v propast veliko število gospodarsko šibkejših panog. Namesto malega obrtnika so se pojavile veleobrti in je nastopila veleindustrija.

Da omogoči čim večjo proizvodnjo in osvoji ves trg, gre kapitalizem za tem, da druži manjše kapitaliste v velike delniške družbe. Te družbe nimajo srca, ne čustev in je edino gibalo njihovega poslovanja čim večji profit.

Posledice tega gospodarstva so beda, brezposelnost, kriza, veliko število brezpravnih proletarcev. Denar in premoženje se kopiči v rokah maloštevilnih. Kapitalizem je brezsrčno gospodstvo denarja, blaga, strojev nad človekom in je v svojem bistvu oderuški. Poteptal je vse človeške družabne pravice, človeka priličil blagu in ga ceni le po njegovi delavni vrednosti. V njem ne vidi duše.

Iz vsega tega moremo upravičeno trditi, da so današnje gospodarske razmere delo gospodarskega kapitalizma, oziroma njegovega očeta, liberalizma.

DOPISI

Prejeli smo: »Poznam vajenca, tu nekje blizu Ljubljane, ki dela sleherni dan od šeste ure zjutraj do devete ure zvečer. Včasih celo do polnoči. Je namreč krojač. Opoldne mu da mojster le toliko časa, da more poobedovati, nakar mora takoj zopet na delo. Ker stanuje pri mojstru, je pogodba sklenjena na tri leta in pol. Za vse svoje delo ne prejme niti pare nagrade, čeprav se uči že tretje leto. Je mar to prav? Je to socialno? Je to sploh človeško? Ko ga je zadnjo nedeljo prosil, naj ga pusti k sv. maši, mu je kratko odvrnil: Nikamor ne boš šel. Doma delaj. Maša ni potrebna. »Vprašaš, če bi ne kazalo takega mojstra naznaniti. — Pa kako bi zaslužil, da bi ga strogo kaznovali. Toda poznam mojstra, ki se da kaznovati, pa dela potem prav tako, kot je delal prej. On pač računa: nekaj kovačev kazni, nekaj stotakov dobička. Tu je treba notranje ureditve človeka. Treba je spoznati, da je človek več kot denar. Le notranje urejeni ljudje bodo mogli zboljšati današnje neurejene razmere.

V. J. N. m. Veseli me, da si se oglasil. Sicer sva že znana od prej, pa nisem vedel, da si tam. Praviš, da si zadovoljen z idejami, ki jih naš list objavlja. Prav. Me veseli. Toda skrbi, da te ideje ne ostanejo na papirju. Skušaj jih uresničiti v življenju. Najbolj Ti pa priporočam, da si poiščeš nekaj prijateljev, s katerimi se boste navduševali za naše delo. Ko vas bo nekaj zbranih, pa kar sporoči na centralo ZZD. Potem se dogovorimo dalje.

Članom ZZD. Kako je pri vas z ustanavljanjem mladinskih vajeniških krožkov. Čakamo na sporočila o organiziranju. Sporočite skoro kaj več na centralo o vašem delu med delavsko mladino.

Poravnajte naročnino — prispevajte v tiskovni sklad!

Zapisana pravica

O izplačilu zaslužka

Dasiravno neredno, a vendar zelo pogosto se pripetijo slučaji, da se uslužbenec pri vstopu v delo ne dogovori točno s službodavcem o vsebini, višini in zapadlosti svojega zaslužka, temveč se to vprašanje odloži na poznejši čas. Uslužbenec, četudi nejevoljen, kljub temu pristane na ta način ob vstopu v delo, ker se boji gospodarju zameriti. Tako se s tem prične trnjeva pot delavca v borbi, da pride do svojega že davno zaslуženega plačila. Običajno se nejasnost, odnosno nedoločnost medsebojnega razmerja glede višine plače vleče naprej, dokler se službeno razmerje ne razreši na katerikoli način. Gospodar namreč tekom služb. razmerja daje uslužbencu od časa do časa le posamezne zneske na račun plače, dočim pa točno določitev zaslužka in obračun vedno odlaga na poznejši čas. Tako se zgodi, da ob koncu službenega razmerja uslužbenec ne ve, koliko ima zasluženega. Na račun dani predujmi se mu zdijo premalo, gospodar pa trdi, da mu je izdajal že dovolj s predujmom ali pa mu »nakloni« še kak malenkosten znesek v odpravo. Pri takih obračunih se tudi često zgodi, da gospodar uslužbencu v njegov zaslužek vračuna tudi razne dajatve v naravi, kakor obleke, izdelke v podjetju, razno specerijsko blago, stanovanje in slično. To pa še po višjih cenah, kakor pa so drugje, tako, da tudi v tem pogledu skuša uslužbenca oškodovati v svoj prid. Oglejmo si, kake pravice pristojijo uslužbencu v takih primerih!

Če je delojemnika pritirala sila razmer do tega, da je moral sprejeti delo, ne da bi se določila višina in zapadlost njegovega zaslužka, je potrebno, da si točno beleži vse, kar je prejel na račun zaslužka, bodisi v gotovini, bodisi v naravi. Ob izstopu pa naj napravi z službodajnikom obračun, kajti v vsakem slučaju dospe v plačilo zaslužek ob prenehanju službenega razmerja. Če ni bilo še nič dogovorjenega glede višine zaslužka, je vzeti za podlago običajni zaslužek, kakor ga imajo uslužbenci, ki so zaposleni pri sličnih delodajalcih in tam opravljajo enako ali vsaj slično delo. Vzeti je torej za podlago primerni zaslužek. Od tako določenega zaslužka je potem odšteti vse predujme. Eventuelni ostanek pa naj si šteje delojemalec v svoje dobro. V slučaju, da predujmi niso obstojali samo v gotovini, temveč tudi v drugih dajatvah v naravi, pa naj velja pravilo, da si sme delojemalec iste le tedaj vračunati, če je bil ob času njih izročitve uslužbenec sporazumen, da jih vzame na račun. Če pa takega sporazuma že tedaj ni bilo, pa se te dajatve ne smejo vračunati — vsaj v kolikor gre za podjetja, za katera velja obrtni zakon. Pa tudi če je uslužbenec pristal na poračun in se ne strinja z ceno, katero zahteva delodajalec, — se mora potem poračuniti le po povprečni ceni, kolikor stane njega samega, t. j. po lastni nabavni ceni in ne po oni ceni, kakor se prodajajo stvari po drugih prodajalnah. To ceno pa se ne sme vzeti po oni višini, kakor jo ima blago ob času obračuna, temveč po oni, ki jo je imelo blago ob času izročitve uslužbencu. Vseeno je, če so se med tem cene povišale in to ne more biti v kvar uslužbencu. Na noben način pa se ne smejo vzeti v račun tekom službenega razmerja dane alkoholne pijače, najsi bi tudi uslužbenec ob času, ko jih je prejel, pristal na to, da se mu odtegnejo od plače. To določilo je namreč prisilnega značaja ter se temu uslužbenec ne more v naprej veljavno odpovedati.

Opisali smo s tem zopet en način, po katerem se skuša uslužbenca prikrajšati za njegov zaslužek in je zato potrebno, da se tudi glede tega načina poznajo možnosti in sredstva, s katerimi se tak način obrezuspeši.

II. DROBNE DOMAČE

Jetniški čuvaj je nadejal železne okove tatu Jožefu Svenšku iz Trdkove, ki je bil zaprt vsled tatvin, ki jih je izvršil v Slovenskih goricah. Svenšek pa je kljub okovom prekopal zid in pobegnil. Kmalu po pobegu so ga ujeli orožniki, toda tat je bil že brez okovov, katere mu je prepilil neki posestnik v Ženjaku. Tako bo tat dobil tovariša v osebi predobrega posestnika, ki mu je hotel pomagati na poti v svobodo.

Na njivi pred svojo hišo je zapazil posestnik Dominik Jamernik v večernem somraku trop jerebic. Skočil je v hišo po puško, katero je v naglici vzel tako nesrečno, da se je puška sprožila in so šibre strašno razmesarile posestnika. Odpeljan je bil v mariborsko bolnišnico.

Na zadnji seji SUZOR-ja v Zagrebu je bil sprejet pravilnik o podpornem skladu za delavce, ki ne bodo prejemali podpor po zakonu o starostnem zavarovanju. Sprejet je bil tudi zelo važen pravilnik o višjem zavarovanju za starost, onemoglost in smrt. — Pravilnika mora odobriti še minister za soc. politiko, zato bomo v »Slovenskem delavcu« o tem obširneje poročali, čim bo minister potrdil sklepe SUZOR-ja.

Belgrajska »Samouprava« odkriva najnovejše zahrbtnosti umirajoče JNS. Glasilo ugotavlja, da je pričela JNS napadati nekatere odločilne častnike, češ, da so izdali svojega vodjo Pero Živkovića. »Samouprava« pravi, da je od nekdaj sveto pravilo naše narodne vojske, da je vojska za svoje celokupnosti daleč od vseh političnih podvigov.

Ajdovec

Delo domačinom! Ugotovili smo, da se naše domače delavstvo zapostavlja pri začasni šumski upravi Straža. Če je kako delo, zaposlujejo delavce iz drugih občin, dočim so naši delavci brezposelni ali pa dobe le kako slabo delo, ki ga drugi ne marajo vršiti. Zato zahtevajo delavci, združeni v Strokovni organizaciji ZZD Ajdovec, da državna šumska uprava v Ljubljani upravi Straža da nalog, da ukine vsako zaposlitev tujih delavcev iz drugih občin v revirju Brezova reber, ki spada pod občino Ajdovec.

Jarše

Tisti 100 procentno organizirani delavci v Induplati v Jaršah, ki smo organizirani pri ZZD, odgovarjamo onim, katere je težje imenovati (zato naj ostanejo neimenovani): V glasilu JSZ pravi nekdo, da od ZZD ni bilo za nas intervencije, ampak le kratek telefonski razgovor. Vsi ki smo bili prisotni na zadnjem sestanku v Grobljah, smo bili o vsem točno obveščeni in vemo, da se intervencije resnično izvršujejo od ZZD in sicer na način, kakor je za nas delavstvo najbolj koristen. Hvaležni smo zato Zvezi združenih delavcev vsi, ki trezno gledamo na položaj in ki nam gre resnično za delavske koristi. Vsak pameten delavec je vesel, če mu kdo pomaga in je za pomoč tudi hvaležen. Mi bi bili hvaležni tudi JSZ in bomo, če bo res kaj storila za delavstvo. — Na zadnjem sestanku smo tudi dokazali, da smo demokratični in resnično svobodoljubni. Pričakujemo tudi od vas, da ne boste z grožnjami skušali držati delavstvo pod svojim uplivom, kakor smo vam na zadnjem sestanku to za preteklost dokazali. Pustite vsakemu svobodo. Svoboda nad vse! Ko boste svobodoljubni, odpadejo vsa trenja in nasprotstva. V skupnih zadevah bomo lahko skupno in uspešno nastopali. Do takega mišljenja se moramo delavci dvigniti. V nasprotnem slučaju si pa moramo kot člani priznane organizacije ZZD sami izvojevati vse svoje pravice, ki bi nam jih vi radi vzeli. Tudi vodstvo tovarne ne dela razlike med organizacijami in če si tega ali onega prepričanja ali mišljenja. Za delavstvo, ki si mora biti tovariško, mora to še bolj veljati. — Z resnim delom bomo dosegli vse cilje, ki smo si jih postavili. Naš nastop delavstvu ne bo škodoval, ampak koristil. Mi ne sejemo sovraštva in nejasnosti. To ste lahko sprevideli na skupnem sestanku v Grobljah. Mi v svoji mladi, res pravi krščanski organizaciji, bomo v skupnosti z drugimi krščanskimi organizacijami dokazali, da je naša organizacija za delavstvo koristna.

Tekstilci ZZD v Jaršah.

BELEŽKE

STO ODSTOTKOV JE MANJSINA?

»Delavska pravica« je pisala na naslov »Slovenca« pod zaglavjem: »Ene sorte tiči, skupaj lete«, da je v tovarni Induplati v Jaršah delavstvo 100% organizirano v J.S.Z. Zdaj naj pa »Del. pravica« še to razloži, kako da je na zadnjem sestanku tega delavstva, ki ga je sklicala ZZD v Grobljah, članstvo JSZ pri glasovanju ostalo v manjšini napram Z. Z. D., čeprav je njen Lombardo napel vse sile, da bi se to ne zgodilo. Ali je 100% res manj kot polovica od celote.

RAZPOKE MED MARKSISTI

Med našimi jugoslovanskimi marksisti se čimdalje bolj oblikujeta dve struji, zmerno in levičarsko - revolucionarna, ki sta si med seboj v laseh za razne delavske ustanove. Tudi v Sloveniji to že dalje časa opažamo tako v Ljubljani, kakor tudi po raznih delavskih centrih. Značilno v tem oziru so trenja, ki so se zadnje čase pojačeno pojavila v zagrebškem URSSJ-ju, ostavka njegovega predsednika Povičevića in izjave ter odredbe izvršnega odbora.

Z JUGORASOM NAS ŽENIJO

gospodje okrog »Jutra«, pa tudi uredniki okrog »Delavske pravice« so nas že. Ti ljudje vsekakor mislijo, da mora vsak pokret od nečesa zaviseti, n. pr. od bank, velepodjetij, od advokatov in magnatov, pa seveda vsekakor od kake politične organizacije ali vsaj linije. Če eni ženijo svoje čitatelje z J. N. S., druga pa z ljudsko fronto, jim mi to radevolje pustimo, oni naj pa nam puste našo hoteno nezavisnost od Jugorasa in vseh strank.

Mi smatramo skupno z narodom njegovo vero za bistveni sestavni del narodnega življenja.

*

Komunizem obljublja nebesa, ustvarja pekel!

ZZD je v službi naroda!

PO SVETU

Stalin je sporazumno z Molotovom izdal naredbo, s katero se vse ruske železnice, ki vozijo proti vzhodu, stavijo pod vojno nadzorstvo. Železnice se bodo uporabljale samo za prevoz vojnega materijala in vojaštva.

Daily express poroča, da bo v kratkem v Moskvi velika javna razprava proti 19 sovjetskim diplomatom. Za razpravo že dva meseca zbirajo obtežilni materijal. Vsi diplomati so obtoženi protisovjetske propagande.

Na kongresu francoske socijalne stranke je njen vodja polkovnik de la Roque odstopil. Kongres ga je ponovno soglasno izvolil za predsednika, toda de la Rockve je izvolitev ponovno odklonil.

Pričakuje se, da bo kmalu prišlo do stavke rudarjev v Čehoslovaški. Okrog 800.000 rudarjev zahteva zboljšanje plač. Vladni tisk opozarja voditelje rudarjev naj odstopijo od takšnih ukrepov, ki bodo imeli za Čehoslovaško težke posledice, tako v političnem, kakor v gospodarskem oziru.

Japonska vlada je izjavila, da smatra otoke, ki jih je v Pacifiku imela dosedaj v oblasti, kot mandat Zveze narodov, za sestavni del Japonske.

Mesto Vorošilova je odpotoval v Nanking kot svetovalec maršalu Čankajšku general Smirnov z večjo skupino višjih sovjetskih časnikov.

Japonski veleposlanik na Kitajskem je izjavil, da maršal Čankajšek ni pripravljen sprejeti japonske zahteve in zato še ni računati na pogajanja Japonske s Kitajsko. Japonci so pripravljeni prodirati do nove kitajske prestolnice Nankinga. Te dni so med svojim prodiranjem zavzeli Čanšing, ki leži severno od jezera Tajhu.

V Fordovih tovarnah so delavci začeli delati kljub stavki, ki so jo započeli Unijonisti. Policija je ojačena, da bo preprečila možne spopade.

80 letnega arabskega voditelja Farhan Beja so v soboto zjutraj obesili v Jeruzalemu. Kljub temu, da so bile izdane najstrožje odredbe in je vojaštvo zastražilo ves prostor, kjer so obešali Beja, je prišlo do silnih demonstracij proti angleškemu nasilju.

Italijanska vlada je sklenila priznati državo Manžukuo. Zunanji minister grof Ciano je o tem brzojavno obvestil japonskega zun. ministra. Italijanska vlada bo kmalu imenovala svojega poslanika pri vladi Manžukua.

Japonci trdijo, da so Kitajci dobili 120 sovjetskih letal. So to znana bombna letala z velikim akcijskim radijem. Zato so Japonci v skrbeh, da ne bi ruska letala napadla japonskega otočja.

Papež je odlikoval predsednika francoske vlade Chautempsa, zunanjega ministra Delbosa, podtajnika zunanjega ministrstva da Tessana, in druge člane vlade, da s tem izrazi svojo zahvalo za sprejem kardinala Paccelija. Predsednik republike Lebrun je bil odlikovan z ovratnico najvišje stopnje Kristusovega reda, ki je najvišje odlikovanje Svete stolice.

Hitlerski pristaši so postavili v dvorano hotela »Sandwirt« v Celovcu, kjer je imelo katoliko tiskovno društvo svoj občni zbor in na katerem bi imel govor slavni jezuit pater Muckermann peklenski stroj, ki bi moral eksplodirati med govorom. Pater Muckermann je moral bežati iz Nemčije pred narodnimi socialisti, pa tudi v Avstriji so ga ti izzivali, kjer se je pojavil. Policija, v katere varstvu je bil pater, je našla peklenski stroj, v omenjeni dvorani v posodah za oleandre, zakopanega v zemljo. Po odkritju so se vršile demonstracije proti narodnemu socijalizmu, policija pa je izdala uradno poročilo, da so atentatorjem na sledu.

V 200 okrajih bo kandidiral pri bodočih volitvah Stalin. Ker lahko zadrži samo en mandat, bo postavil v 199 okrajih svoje nmestnike. Na ta način bo Stalin imel v svojih rokah eno tretjino vseh poslancev.

V Spaniji je bilo do konca leta 1936, odnosno do začetka leta 1937 ubitih s strani rdečih 16.057 duhovnikov in 11 škofov. Do danes je najbrže to število močno naraslo.

Najtežja dela opravljajo v Rusiji žene. Po uradni sovjetski statistiki je bilo leta 1929 zaposlenih 3.304 milijone žena kot delavk in uradnic. Do leta 1936 je naraslo to število za preko 5 milijonov skupno na 8 milijonov 492 tisoč. 39% celokupnega delavstva tvorijo v težki industriji žene.

Pravijo, da je Rooseveltova gospodarska politika za ameriško trgovsko življenje pogubna. Predsednik republikanske stranke John Hamilton je začel boj proti Rooseveltu, češ, da sloni njegova politika na filozofiji in ne na stvarnih osnovah.

List izdaja za konzorcij: Preželj Francé, Ljubljana. — Urejuje: Križman Andrej, kaplan, Jesenice. — Za uredništvo odgovorja: Pirih Milko, Ljubljana. — Za Misijonsko tiskarno: Jožko Godina, Groblje.